PROBLEMI MESNIH ZAJEDNICA

na teritoriji opštine Aranđelovac

sa posebnim osvrtom na seoske mesne zajednice

Sveobuhvatna radna analiza postojećeg stanja

Udruženje „Grad je naš“
Aranđelovac, jul 2026.

1. Uvod

Mesna zajednica je najbliži institucionalni oblik preko kojeg građani jednog sela, zaseoka ili dela grada mogu da učestvuju u odlučivanju o pitanjima koja neposredno određuju kvalitet njihovog svakodnevnog života. Put, vodovod, javna rasveta, održavanje javnih površina, korišćenje seoskog doma, dostupnost lokalne kancelarije ili osnovne usluge nisu apstraktna pitanja javne uprave, već problemi sa kojima se stanovnici susreću svakoga dana.

Opština Aranđelovac ima dve gradske i veliki broj seoskih mesnih zajednica. Njihove potrebe, broj stanovnika, površina, razuđenost, postojeća infrastruktura i razvojni potencijali veoma se razlikuju. Upravo zato je potreban sistem u kojem su mesne zajednice legitimno predstavljene, finansijski vidljive i sposobne da javno odrede sopstvene prioritete.

Ovaj dokument ne predstavlja nacrt opštinske odluke, statuta mesne zajednice niti drugog formalnog pravnog akta. Njegov cilj je da sistematizuje probleme postojećeg sistema, pokaže njihove uzroke i posledice i odvoji potvrđene činjenice od navoda koje još treba dopuniti zvaničnim podacima.

Napomena o statusu činjenica

Analiza se zasniva na važećim propisima, lokalnim službenim glasnicima, dokumentima SKGO, ranije pripremljenim programskim materijalima i iskustvima građana. Tačni datumi poslednjih izbora, sastav saveta, stanje računa, imovina i ulaganja po svakoj mesnoj zajednici treba da budu potvrđeni podacima Opštine.

2. Opšta ocena sistema

Osnovni problem nije samo to što u pojedinim mesnim zajednicama nema aktivnog saveta ili predsednika. Problem je sistemski: postojeći lokalni okvir nije uspeo da obezbedi redovne izbore, zakonite i legitimne organe, finansijsku sposobnost, transparentno odlučivanje građana niti stabilan način raspodele opštinskog novca.

Mesne zajednice su zbog toga svedene na povremene posrednike između stanovnika i opštinske vlasti. Umesto institucije kroz koju građani odlučuju, one često funkcionišu kao neformalni kanal za molbe, obećanja i političko posredovanje. Tamo gde ne postoje legitimni organi, dodatno se briše granica između javnog interesa sela i ličnog ili partijskog uticaja pojedinca.

Slabosti sistema mogu se grupisati u pet međusobno povezanih oblasti: legitimitet organa, izborni sistem, finansiranje i ulaganja, neposredno učešće građana i institucionalni kapacitet mesne zajednice.

Sloj problema	Osnovna posledica
Legitimitet	Saveti bez važećeg mandata ili bez izbora ne mogu verodostojno predstavljati građane.
Izborni sistem	Stranačke liste i proporcionalna raspodela potiskuju ličnu odgovornost i zastupljenost zaseoka.
Finansije	Bez stabilnih sredstava i vidljivih računa MZ zavisi od diskrecionih odluka opštinskih funkcionera.
Učešće građana	Stanovnici ne odlučuju pouzdano i obavezujuće o prioritetima u sopstvenoj sredini.
Kapacitet i kontrola	Nema dovoljno stručne podrške, ali ni jasnog i redovnog nadzora nad

Sloj problema	Osnovna posledica
	zakonitošću i finansijama.

3. Nepostojanje legitimnih i funkcionalnih organa

3.1. Istek mandata i izostanak redovnih izbora

Prema informacijama kojima raspolažu građani i lokalna javnost, savetima mesnih zajednica mandati su istekli, u nekim slučajevima i više godina unazad. Novi izbori nisu sprovedeni, pa je veliki deo sistema mesne samouprave ostao bez organa sa neposrednim demokratskim legitimitetom.

Tačan datum poslednjih izbora i isteka mandata za svaku mesnu zajednicu tek treba zvanično utvrditi. Ipak, problem nije samo zbir pojedinačnih datuma. Četvorogodišnji mandat predviđen je lokalnom odlukom, a duži izostanak izbora znači da građani nemaju redovnu priliku da potvrde ili promene svoje predstavnike.

Kako se problem ispoljava

- Saveti nastavljaju da postoje samo formalno, prestaju da zasedaju ili deluju bez jasnog pravnog osnova.
- Predsednik saveta se u javnosti i dalje doživljava kao predstavnik sela iako mu je mandat istekao.
- Građani ne znaju kome mogu da se obrate, ko donosi odluke i ko je odgovoran za njihove posledice.
- Opštinski organi komuniciraju sa pojedincima po sopstvenom izboru umesto sa zakonito izabranim organom MZ.

Posledice

- Gubitak demokratskog legitimiteta i poverenja stanovnika.
- Mogućnost političkog odabira podobnih lokalnih posrednika.
- Nemogućnost urednog usvajanja statuta, finansijskih planova, programa rada i izveštaja.
- Slaba ili nikakva odgovornost prema građanima koji bi trebalo da biraju savet.

3.2. Zvanično potvrđena blokada izbora 2023. godine

Predsednik Skupštine opštine raspisao je izbore za savete mesnih zajednica Orašac, Progoreoci i Tulež za 20. avgust 2023. godine. Izbori su potom obustavljeni. Kao razlog je u službenom aktu navedena nemogućnost sprovođenja izbornih radnji usled neusklađenosti statuta mesnih zajednica i manjkavosti Odluke o mesnim zajednicama.

Ovaj događaj pokazuje da problem nije samo odsustvo političke volje da se izbori raspišu. Lokalni normativni okvir je bio takav da već raspisani izbori nisu mogli biti sprovedeni. Istovremeno, neuspeh da se nedostaci otklone nakon obustave produžio je stanje bez legitimnih organa.

Ključna potvrđena činjenica

Opština je 2023. godine sopstvenim aktom priznala da neusklađeni statuti i manjkavosti lokalne odluke onemogućavaju sprovođenje izbora za savete MZ.

4. Neusklađen i nedovršen normativni okvir

4.1. Odluka iz 2019. nije obezbedila funkcionalan prelazak

Skupština opštine je u junu 2019. donela Odluku o mesnim zajednicama na teritoriji opštine Aranđelovac. Odluka je predvidela da postojeće mesne zajednice u roku od 30 dana usklade svoje statute sa Statutom opštine i novom odlukom.

Ta obaveza očigledno nije sprovedena na način koji bi omogućio nesmetane izbore. Četiri godine kasnije upravo je neusklađenost statuta navedena kao razlog za obustavljanje izbora u tri mesne zajednice. Rok od 30 dana ostao je bez delotvornog mehanizma izvršenja, stručne pomoći i jasne odgovornosti.

4.2. Začarani krug statuta i izbora

Statut mesne zajednice donosi savet MZ. Kada savetu istekne mandat, njegov legitimitet za donošenje ključnog opšteg akta postaje sporan. Sa druge strane, ako se izbori ne mogu sprovesti dok statut nije usklađen, nastaje začarani krug: nema legitimnog saveta koji će doneti statut, a bez statuta nema novih izbora.

Postojeći sistem nije unapred rešio ovaj prelazni problem. Nije obezbeđen model statuta, dovoljan obim neposrednih izbornih pravila u samoj odluci, rok za stručnu pomoć niti postupak kojim bi novoizabrani saveti preuzeli donošenje svojih akata.

4.3. Odgovornost bez jasno određenog nosioca

Kada se zakonsko i statutarno usklađivanje ne sprovede, građanima nije jasno ko je odgovoran: Skupština opštine, predsednik Skupštine, Opštinsko veće, Opštinska uprava, postojeći savet MZ ili drugo telo. Rasuta odgovornost omogućava da problem traje godinama bez odluke, roka i javnog izveštaja.

5. Izborni sistem prilagođen strankama, a ne lokalnoj zajednici

5.1. Stranačke i koalicione liste

Važeća lokalna odluka iz 2019. predviđa da se članovi saveta biraju na osnovu lista političkih stranaka, njihovih koalicija i grupa građana. Time se izbori za najniži i građanima najbliži nivo organizovanja oblikuju po uzoru na lokalne parlamentarne izbore.

Na nivou sela građani uglavnom ne biraju između složenih političkih programa. Oni treba da izaberu ljude kojima veruju, koji poznaju lokalne probleme i koji će neposredno odgovarati stanovnicima svog kraja. Stranačka lista pomera težište sa ličnog ugleda i odgovornosti kandidata na partijsku pripadnost i organizacionu snagu predlagača.

Kako se problem ispoljava

- Kandidat svoju poziciju na listi duguje predlagaču više nego stanovnicima svog zaseoka.
- Izborna kampanja se pretvara u produžetak opštinskog partijskog nadmetanja.
- Građani koji ne žele stranačko angažovanje teže ulaze u savet kao ravnopravni pojedinci.
- Savet može postati mesto reprodukovanja odnosa vlasti i opozicije umesto zajedničkog rešavanja lokalnih problema.

5.2. Proporcionalni sistem i slabljenje lične odgovornosti

Mandati se prema postojećoj odluci dele između izbornih lista srazmerno broju glasova, primenom sistema najvećeg količnika. Građanin glasa za listu, dok je veza između birača i konkretnog predstavnika slabija nego kod izbora pojedinačnih kandidata.

Takav sistem otežava odgovor na jednostavno pitanje: ko je konkretno odgovoran da zastupa određeni kraj sela? Član saveta može smatrati da prvenstveno odgovara listi koja ga je kandidovala, dok građani nemaju neposredan mehanizam da nagrade ili kazne njegov lični rad.

5.3. Nedovoljno pouzdana zastupljenost zaseoka i krajeva

Odluka iz 2019. poznaje teritorijalni princip i zahteva da zaseoci ili delovi MZ budu zastupljeni na izbornoj listi u skladu sa statutom. Međutim, prisustvo kandidata na listi ne garantuje da će taj kandidat zaista dobiti mandat niti da će svaki deo sela imati svog izabranog predstavnika.

U razuđenim seoskim sredinama različiti zaseoci često imaju potpuno različite infrastrukturne probleme. Ako jedan deo sela nema predstavnika u savetu, njegove potrebe lako ostaju nevidljive ili trajno potisnute od brojnijeg i organizovanijeg centra sela.

6. Finansijska zavisnost mesnih zajednica

6.1. Računi i finansijski planovi bez stvarne sposobnosti odlučivanja

Zakon i lokalna odluka prepoznaju mesnu zajednicu kao pravno lice koje donosi finansijski plan i može imati račun kod Uprave za trezor. U praksi, prema dosadašnjim saznanjima, mesne zajednice nemaju stvarnu mogućnost da samostalno raspolažu jasno opredeljenim sredstvima niti da kroz stabilan godišnji okvir planiraju lokalne potrebe.

Čak i kada se određeni iznos vodi kao sredstvo namenjeno MZ, odlučivanje, ugovaranje i izvršenje često ostaju u potpunosti centralizovani. Zbog toga finansijski plan može postati formalnost, a ne izraz odluke građana.

6.2. Zavisnost od neformalnog političkog odobrenja

Kada ne postoji unapred poznato pravo mesne zajednice na određeni deo budžeta, svako ulaganje postaje predmet pojedinačne molbe. Predsednik saveta, grupa građana ili neformalni predstavnik sela mora da traži podršku ljudi na opštinskim funkcijama ili u vladajućoj stranci.

Takva zavisnost stvara prostor da se javna sredstva predstavljaju kao lična ili partijska usluga. Put, rasveta ili vodovod ne prikazuju se kao pravo građana i rezultat javne formule, već kao nagrada za političku poslušnost ili očekivanu podršku.

Rizici ovakvog sistema

- Uslovljavanje sela izbornim rezultatom ili političkim angažovanjem.
- Usmeravanje radova prema aktivistima i politički uticajnim pojedincima.
- Nejednak tretman naselja sa sličnim potrebama.
- Nemogućnost višegodišnjeg planiranja i pripreme projekata.
- Gubitak poverenja građana u budžet kao zajednički javni instrument.

7. Građani ne odlučuju o lokalnim prioritetima

7.1. Odluke se donose izvan mesne zajednice

Stanovnici sela nemaju pouzdan, redovan i obavezujući postupak kroz koji odlučuju da li im je u određenoj godini važniji put, vodovod, rasveta, održavanje doma, sportski teren ili druga lokalna potreba. Prioriteti se često utvrđuju u opštinskim organima, javnim preduzećima ili kroz neformalne razgovore sa politički uticajnim licima.

Čak i kada građani iznesu jasan stav, nije definisano u kojoj meri je taj stav obavezujući, u kom roku opština mora da odgovori i iz kojih razloga može da ga odbije ili odloži.

7.2. Nejednaka raspodela unutar istog sela

Problem se ne javlja samo između različitih mesnih zajednica. I unutar jednog sela ulaganja mogu biti usmerena ka kraju u kojem žive aktivisti ili politički uticajni građani, dok drugi zaseok sa jednakim ili većim potrebama ostaje bez ulaganja.

Bez teritorijalno odgovornog predstavnika, javnog plana i zapisnika o utvrđivanju prioriteta teško je proveriti zašto je određeni put izabran, ko je odluku predložio i na osnovu kojih podataka.

7.3. Slabi zborovi građana i nedovoljna javnost rada

Zbor građana bi trebalo da bude jedan od osnovnih oblika neposrednog učešća. U praksi se zborovi održavaju retko, informacije o njima ne dolaze do svih stanovnika, a zaključci nemaju uvek jasan dalji institucionalni put.

Kada nema redovnog objavljivanja dnevnog reda, zapisnika, odluka, finansijskog plana i izveštaja o realizaciji, građani ne mogu da prate ni rad saveta ni postupanje opštine po zahtevima mesne zajednice.

8. Ne postoji stabilan i merljiv sistem raspodele novca

8.1. Nejasan ukupni iznos namenjen mesnim zajednicama

U sadašnjem sistemu nije unapred i trajno određeno koliki deo lokalnog budžeta pripada mesnim zajednicama, a posebno seoskim naseljima. Pojedina ulaganja pojavljuju se kroz različite programe, budžetske korisnike i javna preduzeća, zbog čega građani ne mogu da vide koliko je ukupno uloženo u svako selo.

Posebne budžetske stavke za asfaltiranje, rasvetu, vodovod ili druge radove mogu prikriti teritorijalnu raspodelu. Kada nije objavljena analitika po mesnim zajednicama, nije moguće utvrditi da li je raspodela pravična niti da li se dugoročno produbljuju razlike.

8.2. Odsustvo kriterijuma pravičnosti, doprinosa i solidarnosti

Broj stanovnika ne može biti jedini kriterijum, ali ne postoji javno poznata formula koja bi istovremeno uzela u obzir broj ljudi, površinu, razuđenost, stanje infrastrukture, doprinos javnim prihodima i stepen razvojne zaostalosti.

Bez merljivih kriterijuma svaka godišnja raspodela ostaje podložna pregovorima i političkoj proceni. Razvijenija i politički uticajnija naselja mogu dobijati više, dok udaljena sela sa najvećim infrastrukturnim zaostatkom ostaju bez kapaciteta da ga ikada nadoknade.

8.3. Nepovezanost tekućih i kapitalnih ulaganja

Mali lokalni rashodi i veliki kapitalni projekti nisu deo jedinstvenog teritorijalnog pregleda. Tako se može dogoditi da MZ formalno dobije skromna sredstva za rad, dok se višestruko veće investicije u njenom području vode potpuno odvojeno i bez njenog odlučujućeg uticaja.

To otežava i poređenje. Nije dovoljno znati koliko je novca preneto na račun MZ; potrebno je znati ukupnu vrednost svih opštinskih i komunalnih ulaganja na njenom području.

9. Imovina mesnih zajednica je oduzeta od lokalne funkcije

9.1. Nejasna prava korišćenja i upravljanja

Mesne zajednice po zakonu mogu imati pravo korišćenja na nepokretnostima u javnoj svojini Opštine. U praksi su mnogi seoski domovi, kancelarije i drugi objekti vremenom prešli pod neposredno upravljanje viših organa ili su ostali bez jasnog korisnika i odgovornosti.

Građani često objekat doživljavaju kao imovinu sela, dok pravna evidencija, pravo korišćenja, nadležnost za održavanje i mogućnost davanja prostora drugom korisniku nisu javno poznati.

9.2. Neaktivna ili zapuštena imovina

Objekat koji bi mogao služiti za kancelariju, apoteku, ambulantu, poljoprivrednu ili veterinarsku uslugu može ostati prazan ili se koristiti povremeno i bez jasnog plana. Mesna zajednica bez legitimnog saveta i finansijskog kapaciteta nema ni realnu mogućnost da predloži održiv način aktiviranja prostora.

Posledice

- Propadanje objekata koji su građeni sredstvima i radom lokalnog stanovništva.
- Troškovi održavanja bez jasne društvene koristi.
- Nemogućnost korišćenja imovine za vraćanje osnovnih usluga u selo.
- Sporovi i nepoverenje oko toga ko raspolaže prostorom i u čijem interesu.

10. Udaljavanje javnih službi od seoskog stanovništva

Gašenje ili povlačenje matičnih kancelarija, savetodavnih službi i drugih lokalno dostupnih funkcija dodatno je oslabilo ulogu seoskih centara. Stanovnici za jednostavne administrativne ili stručne potrebe moraju da putuju u grad, što posebno pogađa starije, slabije pokretne i domaćinstva bez sopstvenog prevoza.

Veće mesne zajednice ili grupa susednih sela mogu imati dovoljno stanovnika, prostora i potrebe da opravdaju lokalno mesto pružanja usluge. Međutim, u sadašnjem sistemu nema redovne procene takvih potreba niti postupka kroz koji MZ može da kandiduje i pripremi održiv model.

Isti problem postoji kod tržišno osetljivih usluga, poput apoteke, prodavnice, poljoprivredne apoteke ili veterinarske podrške. Bez aktivne lokalne institucije i uređenog korišćenja prostora nema ko da objedini potrebe građana i pregovara o javno opravdanim podsticajima.

11. Nedostatak stručne i administrativne podrške

11.1. Nerealna očekivanja od volonterskih saveta

Članovi saveta MZ najčešće nisu pravnici, ekonomisti, urbanisti niti stručnjaci za javne nabavke i budžetsko planiranje. Njihova funkcija je predstavnička i uglavnom volonterska. Nerealno je očekivati da svaka seoska zajednica samostalno izradi kvalitetan statut, finansijski plan, razvojni program, projektni zahtev i sve potrebne izveštaje.

Ako Opština ne obezbedi model akata, obuku i stalnu stručnu podršku, formalne obaveze ostaju neizvršene ili se dokumenti samo prepisuju bez stvarnog razumevanja i primene.

11.2. Podrška zavisi od neformalnih kontakata

U odsustvu jasne službe ili tela zaduženog za MZ, lokalni predstavnici pomoć traže pojedinačno od zaposlenih u Opštini, javnim preduzećima ili političkim strukturama. Kvalitet i brzina odgovora tako zavise od ličnih poznanstava, a ne od jednakog prava svih mesnih zajednica na stručnu pomoć.

12. Nedovoljna kontrola, odgovornost i transparentnost

12.1. Kontrola je povremena i prvenstveno formalna

Zakon predviđa nadzor nad zakonitošću akata, mogućnost obustavljanja nezakonitog akta, kontrolu korišćenja sredstava i raspuštanje saveta u određenim slučajevima. Međutim, formalna ovlašćenja nisu isto što i redovan sistem kontrole.

Nije javno vidljivo da li se periodično proverava održavanje sednica, donošenje finansijskih planova, izvršenje odluka, sukob interesa, raspolaganje imovinom i podnošenje izveštaja građanima.

12.2. Ne postoji lako dostupna evidencija rada MZ

Građani bi trebalo da na jednom mestu mogu da vide ko su članovi saveta, kada im je počeo i istekao mandat, statut, zapisnike, odluke, finansijski plan, izvršenje plana, imovinu na korišćenju i status projekata. Takva objedinjena i ažurna evidencija nije dostupna.

Bez javnih podataka ne može se razlikovati aktivna i odgovorna MZ od one koja godinama ne zaseda. Nedostatak evidencije otežava i opštinskoj skupštini da sistemski nadzire stanje.

12.3. Rizik da kontrola postane političko upravljanje

Potreba za jačom kontrolom ne sme prikriti drugi rizik: opštinski organ ne bi trebalo da poništava zakonitu odluku građana samo zato što se ne slaže sa njihovim prioritetom. Ako granice nadzora nisu jasno određene, kontrola zakonitosti može se pretvoriti u političko upravljanje mesnom zajednicom.

Sadašnji sistem istovremeno proizvodi premalo stvarne kontrole nad finansijama i radom, a previše neformalnog uticaja na sadržinu lokalnih odluka.

13. Poseban položaj seoskih mesnih zajednica

Problemi mesne samouprave postoje i u gradskim MZ, ali su njihove posledice teže u selima. Gradsko stanovništvo je prostorno bliže Opštinskoj upravi, javnim preduzećima, zdravstvenim i komercijalnim uslugama. U udaljenom selu nefunkcionalna MZ znači i odsustvo jedinog lokalnog institucionalnog oslonca.

Seoske MZ imaju dodatne troškove i potrebe povezane sa velikom površinom, razuđenim zaseocima, dugom putnom i vodovodnom mrežom, starijim stanovništvom, poljoprivredom i slabijim tržišnim interesom za pružanje usluga.

Jednako izdvajanje po stanovniku zato ne mora proizvesti stvarnu jednakost. Malo i udaljeno selo može imati manji broj stanovnika, ali nesrazmerno veću dužinu lokalnih puteva, više kilometara mreže i veći infrastrukturni zaostatak.

14. Međusobno dejstvo problema

Nijedan od navedenih problema ne može se posmatrati izolovano. Nelegitiman savet ne može verodostojno odlučivati o prioritetima. Bez novca i finansijskog plana ni legitiman savet ne može sprovesti odluku. Bez teritorijalne zastupljenosti pojedini zaseoci ostaju bez glasa. Bez stručne podrške i kontrole veća autonomija može proizvesti greške ili zloupotrebe.

Problem	Kako pojačava druge slabosti
Nema redovnih izbora	Nema legitimnog organa koji usvaja statut, plan, prioritete i izveštaj.
Stranački proporcionalni model	Slabi vezu predstavnika sa zaseokom i povećava zavisnost od partijskih centara.
Nema garantovanih sredstava	Lokalni prioriteti postaju molbe, a investicije sredstvo političkog uticaja.
Nema javne analitike ulaganja	Ne mogu se dokazati ni ispraviti dugoročne teritorijalne nejednakosti.
Neuređena prava na imovini	MZ ne može da aktivira prostor niti vrati usluge bliže građanima.
Nema stručne podrške	Statuti, planovi i kontrole ostaju formalni ili se uopšte ne sprovode.

15. Podaci potrebni za potpuno utvrđivanje stanja

Za definisanje problema već postoji dovoljno dokaza da je sistem nefunkcionalan. Ipak, za njegovu preciznu meru i kasnije praćenje reforme potrebno je pribaviti zvanične podatke.

Legitimitet i izbori

- Datum poslednjih sprovedenih izbora za savet svake MZ.
- Broj izabranih članova i trajanje mandata prema tada važećem aktu.
- Podatak da li savet trenutno zaseda i na kom pravnom osnovu.
- Odluke o raspisivanju, odlaganju ili obustavljanju izbora od 2019. godine.
- Podatak da li je za neku MZ imenovan poverenik i na osnovu kog akta.

Finansije i ulaganja

- Spisak MZ evidentiranih kao indirektni budžetski korisnici i stanje njihovih trezorskih računa.
- Planirana i izvršena sredstva po svakoj MZ za najmanje poslednjih pet godina.
- Sva kapitalna i komunalna ulaganja, bez obzira preko kog korisnika ili preduzeća su sprovedena.
- Finansijski planovi, završni računi i izveštaji MZ, ako su donošeni.

Imovina, službe i rad organa

- Popis objekata i druge imovine koju koriste ili su ranije koristile mesne zajednice.
- Upisani nosilac javne svojine i korisnik svake nepokretnosti.
- Podaci o lokalnim kancelarijama i uslugama koje su ugašene ili još rade u selima.
- Statuti MZ, zapisnici sednica, odluke, programi rada i izveštaji dostupni Opštini.

16. Zaključna ocena

Mesne zajednice u opštini Aranđelovac trenutno ne ostvaruju ulogu najbližeg oblika neposredne lokalne samouprave. Problem nije samo u isteklim mandatima niti samo u nedostatku novca. Reč je o sistemu u kojem normativna blokada sprečava izbore, izborna pravila podstiču stranačko posredovanje, finansije ostaju centralizovane, građani nemaju obavezujuću kontrolu nad prioritetima, a imovina i lokalne službe gube svoju prvobitnu funkciju.

Najveća posledica je pretvaranje javnog prava sela na pravičan razvoj u zavisnost od političke volje i neformalnog uticaja. Selo ne bi trebalo da moli za sopstveni deo budžeta niti da dokazuje političku lojalnost da bi dobilo put, vodovod ili rasvetu.

Istovremeno, samo prenošenje ovlašćenja bez jasnih pravila, stručne podrške i nadzora ne bi rešilo problem. Budući model mora istovremeno uspostaviti legitimnost, autonomiju, pravičnu raspodelu i odgovornost. Detaljna razrada tog modela predmet je posebnog dokumenta sa predlogom rešenja.

Izvori i pravni okvir

- Zakon o lokalnoj samoupravi, posebno čl. 72-77.
- Zakon o budžetskom sistemu.
- Zakon o javnoj svojini.
- Statut opštine Aranđelovac, „Službeni glasnik opštine Aranđelovac“, broj 2/2019.
- Odluka o mesnim zajednicama na teritoriji opštine Aranđelovac, „Službeni glasnik opštine Aranđelovac“, broj 5/2019.
- Odluka o obustavljanju izbora za članove saveta MZ Orašac, Progoreoci i Tulež, „Službeni glasnik opštine Aranđelovac“, broj 6/2023.
- SKGO, Model odluke o mesnim zajednicama i Model statuta mesne zajednice, 2018.
- SKGO, Priručnik za sprovođenje principa dobrog upravljanja na lokalnom nivou, 2022.